

บทที่ •
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักการ เรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลนั้น เป็นหลักการที่ทุกประเทศได้ยอมรับกันมาช้านานแล้ว ซึ่งแต่เดิมถือว่าทรัพย์สินเป็นของพระมหากษัตริย์หรืออยู่ปกครองประเทศ ประชาชนมีเพียงสิทธิครอบครองและสิทธิใช้สอยเท่านั้น ต่อมาได้มีการตื่นตัวพัฒนาแนวความคิดของลัทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism) อันสืบเนื่องมาจากความคิดของนักปรัชญาสมัยโบราณเกี่ยวกับ "กฎหมายธรรมชาติ" (Natural Law) และสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Right) โดยมีแนวความคิดว่า สิทธิและเสรีภาพในทรัพย์สินเป็นสิทธิตามธรรมชาติของบุคคลซึ่งมีอาจล่วงละเมิดได้ ได้มีการยอมรับซึ่งสิทธิดังกล่าวนี้โดย ประกาศรับรองในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ ความเจริญทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามาก จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมาก จึงได้มีแนวความคิดใหม่ เกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลว่า ไม่เพียงแต่เป็นสิทธิชนิดหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ชนิดหนึ่งด้วย เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะใช้สอยเพื่อประโยชน์ของตนเองหาได้ไม่ แต่ต้องปฏิบัติตามภาระที่มีต่อสังคมและจักต้องใช้สอยเพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคมอีกด้วย จึงจะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย แนวความคิดเช่นนี้ได้มีการยอมรับโดยรัฐธรรมนูญของนานาประเทศ แม้แต่ประเทศไทยก็ได้รับเอาหลักการแนวความคิดเช่นนี้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

สำหรับหลักการและนโยบายของรัฐในด้านการเก็บภาษีอากรก็เป็นหลักการที่มีมาแต่โบราณ โดยเฉพาะการเก็บภาษีอากรในสินค้าที่นำเข้าและส่งออกหรือภาษีศุลกากร ได้มีการปฏิบัติมาช้านานแล้ว โดยแต่เดิมเรียกว่า จังกอบ (จกอบ) แม้แต่ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงก็ยังมีปรากฏอยู่ "เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลาในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่จู่ทาง.... ฯลฯ" และโดยเฉพาะปัจจุบันนี้นโยบายแห่งรัฐในด้านการภาษีอากร มีความสำคัญมากขึ้นเนื่องมาจากรายได้หลักของประเทศมาจากภาษีอากร ดังนั้น จึงมีความสำคัญคือความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ รัฐจึงต้องกำหนดให้เป็นหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเสียภาษีอากรที่กฎหมายกำหนดไว้ให้แก่รัฐ อันเป็นการสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่อง สิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ในปัจจุบันที่เจ้าของทรัพย์สินมิใช่มีเพียงสิทธิในการใช้สอยทรัพย์สินของตนเพื่อประโยชน์

แก่กันแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีภาระหน้าที่อันมีต่อรัฐ ต่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม และ
สาธารณชนอีกด้วย แต่หน้าที่ในการเสียภาษีอากรโดยเฉพาะทางบ้านตุลาการ ก็มีผู้ไม่ปฏิบัติ
ความพยายามลักลอบและหลีกเลี่ยงการชำระภาษีอากรเป็นอันมาก รัฐจึงจำต้องมีมาตรการ
บังคับหรือสภาพบังคับของกฎหมาย (sanction) โดยการนำเอาหลักเรื่องความผิดและการ
ลงโทษในทางกฎหมายอาชญามาใช้กับกฎหมายตุลาการด้วย อย่างไรก็ตาม ความผิดในกฎหมาย
อาชญา นั้น เป็นความผิดในตัวเอง (mala in se) และมีวัตถุประสงค์ในทางคุ้มครองของความ
สงบเรียบร้อยของสังคมเป็นหลัก แต่ความผิดทางกฎหมายตุลาการ เป็นความผิดทางเทคนิคที่
เกิดจากข้อห้าม (mala prohibita) จึงมีความแตกต่างจากประมวลกฎหมายอาญาทั้งใน
ลักษณะของความผิดและวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ดังนั้น การนำเอากฎหมายอาชญามาใช้จึงจำ
กัองคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายเฉพาะ และหลักทั่วไปของกฎหมายอาญาประกอบด้วย
แก่โดยเหตุที่กฎหมายตุลาการ เป็นกฎหมายที่มีบัญญัติขึ้นเพื่อเป็นแม่บทบังคับให้บุคคลกระทำตามหน้าที่
ที่รัฐกำหนดไว้ ดังนั้น นอกจากจะมีบัญญัติความผิดและโทษไว้ซึ่งเป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการที่
จะทำการดำเนินการพิจารณาตัดสินแล้ว ยังมีบัญญัติให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจที่จะดำเนินการให้เป็น
ไปตามกฎหมายอีกด้วย โดยนี้เช่นว่านี้ บทบัญญัติอย่างหนึ่งที่ทำให้อำนาจทางฝ่ายบริหารค้ำ
เนินการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับทางฝ่ายตุลาการ ได้แก่ อำนาจยึดและริบทรัพย์สินตามกฎหมาย
ตุลาการ ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดปัญหาในการใช้กฎหมายของฝ่ายบริหาร อันจะมุ่งจะรักษาผล
ประโยชน์ให้เป็นไปตามนโยบายแห่งรัฐ แต่ทางฝ่ายตุลาการมุ่งที่จะรักษาสีทิวส่วนบุคคลที่จะให้
ได้รับความเป็นธรรมในกฎหมายที่จำกัดหรือริบทรัพย์สินของบุคคล โดยเฉพาะทางคำทรัพย์สิน
ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ

๑. การใช้กฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลอันได้รับความคุ้มครอง
นั้น ควรจะเคารพสิทธิของประชาชนและให้ความเป็นธรรมได้อย่างไร มีขอบเขตเพียงใด
๒. การให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลนี้ จะมีผลกระทบก่อนนโยบาย
แห่งรัฐในคำวินิจฉัยอากรอันมีผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจนั้นอย่างไร จะทำให้นโยบาย
ป้องกันและปราบปรามการลักลอบและหลีกเลี่ยงกฎหมายและภาษีอากรลดน้อยถอยลงไม่เป็นไป
ตามเป้าหมายเพียงใด ดังนั้นจึงควรจะคำนึงถึงหลักความจำเป็นแห่งรัฐ หรือหลักแห่งสิทธิ
ในทรัพย์สินของบุคคล
๓. การให้อำนาจในการใช้กฎหมายแก่ฝ่ายบริหารนี้ มีผลกระทบต่อการใช้อำนาจ
ของฝ่ายตุลาการในกรณีเช่นใด ควรจะแก้ไขอย่างไร

๔. การให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหาร ในการใช้กฎหมาย จะก่อให้เกิดการทุจริตและ
แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบจากกฎหมายเช่นว่านั้นได้หรือไม่อย่างไร ควรจะแก้ไขเช่นใด

วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ในการที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้นั้น ก็จะต้องศึกษาและวิ-
เคราะห์ถึงทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐคืออำนาจในการ ยึดและริบทรัพย์สินตามกฎหมายศาล-
การ อันเป็นกฎหมายพิเศษในทางรัฐประศาสนนโยบาย กฎหมายทางค่านมหาชน โดยมุ่งที่จะ
ให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นแห่งรัฐในการ ออกกฎหมายนี้ และในการให้อำนาจแก่ฝ่าย
บริหารเพื่อประโยชน์ในการใช้กฎหมาย โดยที่กฎหมายเช่นนี้จะมีผลกระทบถึงสิทธิเสรีภาพใน
ทรัพย์สินของบุคคลอันควร จะได้รับความคุ้มครอง จึงต้องศึกษาและวิเคราะห์ถึงหลักการและ
ทฤษฎีแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลควบคู่กันไป เพื่อที่จะให้ทราบขอบเขตและอำนาจในการ
ใช้กฎหมายเช่นว่านี้ได้อย่างถูกต้องและเกิดความไม่เป็นธรรมแก่บุคคลยิ่งขึ้น โดยจะวิเคราะห์และ
เปรียบเทียบหลักกฎหมายต่างประเทศควบคู่ไปด้วย เช่น กฎหมายศาลการอังกฤษ สิงคโปร์
เกาหลี อเมริกา เป็นต้น

ในเรื่องทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิของเอกชน จะทำการวิเคราะห์ถึงสิทธิในค่านทรัพย์สิน
ของบุคคลโดยจะกล่าวถึงประวัติแนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีสหิทธิมนุษยชนที่จะได้รับความคุ้มครอง
ตามกฎหมายในประวัติศาสตร์สากลและประวัติศาสตร์ไทย และย้อนกลับหลักหรือทฤษฎีดังกล่าว
นั้นเกี่ยวกับอำนาจยึดและริบทรัพย์สินตามกฎหมายศาลการ ซึ่งจะช่วยให้สิทธิในค่านทรัพย์สินของ
บุคคลถูกจำกัดหรือถูกริบถอน โดยผลของกฎหมาย เป็นหลัก อันจำเป็นของรัฐ

ในเรื่องทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ จะทำการวิเคราะห์ถึงอำนาจของฝ่ายบริหาร
และอำนาจของฝ่ายตุลาการ ในการยึดและริบทรัพย์สินตามกฎหมายศาลการ พร้อมทั้งวิธี
การและหลักการ โดยควบคู่ไปกับหลักกฎหมายอาญา นอกจากนั้นจะกล่าวถึงสิทธิของบุคคลที่มี
อำนาจในการฟ้องคดีค่านทรัพย์สินหรือค่านทรัพย์สินของตนที่ถูกยึดหรือริบทรัพย์สินนั้นได้ตามกฎหมาย โดย
จะต้องกระทำการตามวิธีการ และภายในกำหนดระยะเวลาของกฎหมาย มิฉะนั้นสิทธิในทรัพย์สิน
ของบุคคลจะถูกกักสิทธิไปโดยผลของกฎหมาย ทำให้ทรัพย์สินของบุคคลตกเป็นของรัฐและใน
บางกรณีอาจจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่บุคคล ซึ่งจะเป็นข้อขัดแย้งในการใช้อำนาจทาง
ฝ่ายบริหารและตุลาการที่ความเห็นไม่ตรงกัน

วิธีการวิจัย

จะเป็นการวิจัยทางเอกสาร โดยรวบรวมจากคำร่ำ บทความ และแนวของคำพิพากษาฎีกาเป็นหลักแห่งการวิจัยและวิเคราะห์

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑. ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือผลที่ได้รับจากการวิจัย อาจเป็นแนวทางให้มีการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องเกี่ยวกับการยึดและริบทรัพย์สินตามกฎหมายศาลากลางให้รัดกุมยิ่งขึ้น อันเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายบริหารในการที่จะใช้กฎหมายให้ถูกต้องและให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลผู้จะได้รับความเสียหาย และยังเป็นแนวทางแก่ฝ่ายตุลาการในการที่จะทราบถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกฎหมายศาลากลาง อันจะทำให้แนวคำวินิจฉัยสอดคล้องกับแนวของฝ่ายบริหาร และเป็นไปตามนโยบายของรัฐ

๒. อาจเป็นแนวทางให้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางแก่ฝ่ายบริหารในการใช้อำนาจของกฎหมาย เพื่อป้องกันและปราบปรามการฉ้อโกง, หลีกเลี่ยงภาษีอากร และตัวบทกฎหมาย อันจะบรรลุผลถึงเป้าหมายในการจัดเก็บภาษีอากร

๓. เป็นแนวทางและประโยชน์แก่บุคคลทั่วไปให้ไตร่ตรองถึงบทบัญญัติของกฎหมายสิทธิและหน้าที่ของตน อันพึงจะได้รับและเงื่อนไขแห่งกฎหมายอันต้องปฏิบัติตาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย